

EEN HALF JAAR STADSETTIJDE VERSCHIJNEN

(CHARLOIS' WELZIJN 2002)

Vd Berg
Verschoorstraat

Van kids niet betrekking tot het plein
Want jongeren niet betrekking tot het plein
Want mensen zich onzichtig op het plein?
Want de groen rood handelen op het plein
Want de groen en blauw
Want deze groene straatnamen van afval naast

Tekst:
Paul Steinmann

Illustratie voorpagina:
Multikrans van Pim van Halem
Op Eneco gebouwtje aan het Verschoorplein

Illustratie pagina 6:
Sakina Bachrioui

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1.Voortgang deelprojecten	4
1.1 Maak bekend wie je bent	4
1.2 Multi-Culti feest	5
1.3 Aanspreken op overlastgevend gedrag	5
1.4 Borden met tekst stadsetiquette	6
1.5 Aanwijzingen op afvalcontainers	6
1.6 Schoonmaakactie tuinen	7
1.7 Veiligheid	7
1.8 Wensen en knelpunten van kids met betrekking tot het plein	7
1.9 Wensen en knelpunten van jongeren met betrekking tot het plein	9
1.10 Tot hoe laat mogen kinderen zich onrustig op het plein? En andere kwesties die spelen rond kinderen op het plein	9
1.11 Spelregels tussen jongeren en kinderen	9
1.12 Het tot aanvaardbare proporties terugbrengen van afval naast de containers	9
2. Sociaal - emotionele vaardigheden bij kinderen	10
3. Inzet opbouwwerk	11
4. Conclusies	11

Inleiding

Afgelopen half jaar is er in een voor opbouwwerk in Charlois ongekende intensiteit gewerkt in het project stadsetiquette. In deze korte notitie wordt u in vogelvlucht duidelijk wat dat heeft opgeleverd.

Recentelijk is de eindnotitie van de pilot stadsetiquette: 'Vriendelijker, Verantwoordelijker, Veiliger - Stadsetiquette van idee naar programma' verschenen. Deze notitie is geschreven onder verantwoordelijkheid van de directie Sociale en Culturele Zaken van de Bestuursdienst van de gemeente Rotterdam. In dat rapport wordt onder andere verslag gedaan van de exercities om een stadsetiquette te ontwikkelen en te ondersteunen op het Verschoorplein. In die notitie wordt de stadsetiquette op het Verschoorplein tot 2002 beschreven. Deze notitie borduurt vanaf dan verder. In de stedelijke notitie is ook een meer theoretische onderbouwing van stadsetiquette te vinden.

Spoorboekje

Op de laatste grote bijeenkomst die samen met het projectbureau stadsetiquette is georganiseerd is aan bewoners en functionarissen een plan van aanpak voor het eerste halfjaar stadsetiquette 2002 gepresenteerd. In dit plan van aanpak zijn naast alle deelprojecten ook de perioden in 2002 genoemd dat aan het betreffende deelproject gewerkt zou worden. In de wandelgangen ging dit plan van aanpak dan ook als 'spoorboekje' door het leven. Dit plan kreeg op 12 december unanieme bijval van bewoners en functionarissen. Hieronder een overzicht van de deelprojecten.

Overzicht deelprojecten stadsetiquette Verschoorplein 1^e halfjaar 2002

- 1) *Maak bekend wie je bent; gezamenlijke activiteit op het plein, waarbij men elkaar beter leert kennen tijdens het koffiedrinken en het werk en gedurende de activiteit.* *
- 2) *Multi-Culti feest*
- 3) *Aanspreken op overlastgevend gedrag (aandacht voor wijze van aanspreken)*
- 4) *Borden met aansprekende tekst over stadsetiquette op toegangen plein*
- 5) *Aanwijzingen op afvalcontainers.*
- 6) *Schoonmaakactie tuinen.*
- 7) *Veiligheid.*
- 8) *Wensen en knelpunten van kids met betrekking tot het plein*
- 9) *Wensen en knelpunten van jongeren met betrekking tot het plein.*
- 10) *Tot hoe laat mogen kinderen zich onrustig gedragen op het plein?*
- 11) *Spelregels tussen jongeren en kinderen.*
- 12) *Tot aanvaardbare proporties verminderen van afval naast de containers. De omvang van de overlast en irritatie van dit afval lijkt een breekpunt te worden voor het succes van de etiquette.* ** (start eind april)

* Dit project stond in het plan van aanpak als kennismakingsgesprekken op portiekniveau. Bij de huisbezoeken voorafgaand aan de portiekgesprekken blijken teveel mensen elkaar uit te sluiten. Toen is gezocht naar een alternatief: De gezamenlijke activiteit.

** Dit project komt niet uit het plan van aanpak maar heeft zich met toenemende urgentie een plaats verworven in deze projectenreeks.

1. Voortgang deelprojecten

Het grootste deel van deze projecten heeft betrekking op het verbeteren van de voorwaarden waaronder de stadsetiquette bevorderd wordt. Door het project Stadsetiquette wordt geprobeerd bewoners afspraken te laten maken over regels die zij zelf zinnig vinden en willen naleven. Hoe zij elkaar op ‘veilige’ wijze kunnen aanspreken op die regels is onderdeel van de methodiek die gehanteerd wordt. Het doel is de bewoners zodanig te faciliteren dat zij de gelegenheid krijgen om zich te concentreren op hun eigen gedrag. Belangrijk is om hierbij de juiste randvoorwaarden te scheppen om zo te voorkomen dat het proces gefrustreerd wordt. De overheid als zodanig is een belangrijke factor in deze projecten. Zij heeft in de etiquette ook een voorbeeldfunctie.

Het wezen van de stadsetiquette is dat bewoners zelf afspraken maken. De overheid moet geen afspraken opleggen. Dat doet de overheid al; in wetten, verordeningen en andere regelgeving legt de overheid de burger allerlei gedrag op. Daarnaast blijkt er bij burgers behoefte om met elkaar andere afspraken te maken. In de stadsetiquette is de bedoeling dat de burgers zelf afspraken handhaven door elkaar daarop aan te spreken. Het is in dit licht bezien essentieel dat de afspraken van de bewoners zelf zijn. Dat maakt dat men eerder bereid zal zijn anderen aan te spreken op ongewenst gedrag. De aangesprokene weet ook dat het gedrag waarop hij aangesproken wordt een groot draagvlak kent onder de andere bewoners. Opmerkelijk is dat in het animo-onderzoek 66% van de mensen zegt dat gevvaarlijk is elkaar aan te spreken op overlast gevend gedrag. Een zeer groot aantal mensen geeft aan dat het verschil maakt als er afspraken worden gemaakt. Men weet zich dan gesteund door een groot draagvlak onder de bewoners.

1.1 Maak bekend wie je bent; gezamenlijke activiteit op het plein, waarbij men elkaar beter leert kennen tijdens het koffiedrinken en het werk en gedurende de activiteit.

In het animo-onderzoek maar ook later op bijeenkomsten met bewoners bleek dat de mensen van verschillende afkomst niet veel contact met elkaar hebben. Veel Turkse vooral vrouwen spreken geen goed Nederlands. Turken zijn met 25% de grootste bevolkingsgroep op het plein. Op de bijeenkomsten bleek verder dat er nogal wat vooroordelen bestaan ten opzichte van elkaar. Op de bijeenkomsten konden er een aantal van die vooroordelen vrij gemakkelijk uit de wereld worden genomen. Belangrijk is dat de bewoners elkaar beter leren kennen. Begin 2002 is gewerkt aan het opstarten van dit plan. Deze kennismakingsgesprekken op portiekniveau zouden worden uitgevoerd samen met De Nieuwe Unie. Tussen week 9 en week 28 zouden twee portiekgesprekken in de week worden gevoerd. Opbouwwerk zou anderhalf gesprek per week voeren De Nieuwe Unie een gesprek per 14 dagen. In deze voorbereidingen ging veel tijd zitten uiteindelijk zijn ook hele schema’s gemaakt om alle portieken te bezoeken. Ook met de inhoudelijke voorbereiding van de gesprekken is gestart. Verdere inhoudelijke voorbereiding zou plaatsvinden aan de hand van daadwerkelijk gevoerde gesprekken. Zover is het echter nooit gekomen. Het is niet gelukt een proefportiek te vinden waar alle huishoudens zouden willen deelnemen aan een kennismakingsgesprek. Altijd bleken er bewoners elkaar uit te sluiten. Het plan daarvoor is vervallen en we moeten op zoek naar een gezamenlijke activiteit waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten. Al doende leert men elkaar dan kennen.

1.2 Multi-Culti feest

Al in november werd door de portefeuillehouder gesuggereerd dat het belangrijk zou zijn om met elkaar op het plein een groot feest te vieren. Veel bewoners vonden dat een goed idee en gaven zich op om aan het feest mee te organiseren. Op initiatief van het wereldcircus is besloten samen het feest te organiseren. Uitgangspunt daarbij werd dat het wereldcircus haar normale programma zij uitvoeren maar dat hun faciliteiten een dag zouden worden ingezet voor het feest van het Verschoorplein. Die dag zou geprogrammeerd worden door de bewoners. Belangrijk onderdeel was daarbij een groot diner met keuze uit meerdere hoofdgerechten. Bedoeling achter dit diner was natuurlijk het elkaar op een andere manier ontmoeten. (200 volwassenen 150 kinderen reserveerden voor het diner) In dat kader werd een belangrijke post opgenomen in de begroting. Door ontijdigheid in uitvoering van het werk en faciliteiten in voorwaardelijke zin is dit niet optimaal verlopen.

Gisteren was het etiquettefeest op het Verschoorplein. Het was hard werken in een soms chaotische omgeving. Toen afgelopen week bleek dat een half uur voor aanvang van het feest de wedstrijd Turkije - Senegal zou worden

Op zondag maar ook later in de week is aan bewoners gevraagd wat ze van het feest vonden. Zonder uitzondering waren bewoners enthousiast. Opmerkelijk is dat veel bewoners zeggen dat ze zaterdagavond of zondag contact hebben gehad met andere bewoners die ze nog nooit gesproken hadden. Tijdens het diner was dat nog niet het geval, en dat terwijl het diner wel dat oogmerk had. Vaak waren dat mensen van een andere afkomst. Op zaterdagavond ontstond een soort disco van ouders met kinderen op live muziek van de tentband afgewisseld met muziek van uit huis gehaalde cd's. Al dansend op muziek uit verschillende culturen begint de uitwisseling die voorbijgaat aan afkomst. Die zaterdagavond en zondag gaat dat door. In die zin is het feest een groot succes. Kinderen vragen of er volgend jaar weer een dergelijk feest georganiseerd wordt.

1.3 Aanspreken op overlastgevend gedrag (aandacht voor wijze van aanspreken)

De opbouwwerker is heel regelmatig aanwezig op het plein dan probeert hij mensen te stimuleren elkaar aan te spreken.

In de bijeenkomsten met bewoners zijn de volgende afspraken gemaakt:

- *Je groet elkaar.*
- *Je mag elkaar aanspreken over vuil naast de container.*
- *Je mag elkaar aanspreken over vuil op het plein.*
- *Je kinderen of hun ouders aanspreken als de veiligheid van kinderen in het geding is.*

1.4 Borden met aansprekende tekst over stadsetiquette op toegangen plein

Op de toegangen van het plein komen enkele borden om duidelijk te maken dat er een stadsetiquette op het plein is afgesproken. De bewonersgroep heeft het idee opgevat om dit met spreekwoorden, uit drie verschillende culturen die op het plein ruim vertegenwoordigd zijn, te doen. De spreekwoorden zullen in de taal van herkomst en in het Nederlands getoond worden op het bord.

Het Nederlandse spreekwoord is: '*Behandel andere mensen zoals je zelf behandelt wilt worden.*' Dit is een moderne vertaling van: '*Wat u niet wilt dat u geschied doe dat ook een ander niet.*' Uit het Turks komt een spreekwoord wat ook in de Nederlandse cultuur bekend is: '*Beter een goede buur dan een verre vriend.*' Uit het Arabisch: '*Als je huis van glas is gooie geen stenen naar anderen.*'

Naast aangeven dat op het Verschoorplein een stadsetiquette is afgesproken, is er op deze manier ook de notie dat in de verschillende culturen gelijksoortige normen bestaan over rekening houden met elkaar.

Op elk bord komt verder de slagzin: '*Groot of klein jij bent het plein*' Daarnaast komt als een soort beeldmerk de tekening van Sakina Bachrioui waarin te zien is hoe kinderen bemiddelen tussen ouders die slaande ruzie kregen nadat ze een ruzie tussen kinderen overnamen.

Na de zomervakantie wordt samen met de aan het plein woonachtige kunstenaar Pim van Halem gewerkt aan de technische realisatie van deze borden. Mochten er nog financiële middelen overblijven dan wordt ook nog gedacht aan een toegangspoort voor speelplein.

1.5 Aanwijzingen op afvalcontainers.

Zijn al in januari door de Roteb aangebracht.

1.6 Schoonmaakactie tuinen.

Moet nog opgestart worden volgens afspraak zal bij de Nieuwe Unie een begroting worden ingediend worde

1.7 Veiligheid.

Veiligheid is een belangrijk onderwerp. Niet in de laatste plaats omdat het op veel bewoners een 'verlammende' uitwerking heeft.

Het gaat dan om onveiligheidsgevoelens die worden opgeroepen door drugshandel en overlast van grote groepen jongeren. De drugsoverlast heeft meerdere aspecten. Allereerst de groep jongeren die voor de coffeeshop op de Wolphaertsbocht rondhangt. Het gaat vooral om jongeren die nog geen 18 zijn en daardoor niet naar binnen mogen. Maar staan te wachten op klanten die wel naar binnen mogen om hen wat te laten kopen. Deze groep jongeren heeft een dreigende en seksistische uitstraling op vrouwen. Veel vrouwen durven niet langs de groep te

lopen en lopen 400 meter om, om op het plein te komen. Plan is om deze groep jongeren collectief aan te spreken met een grote groep bewoners. Daarnaast wordt er regelmatig door kleine groepjes gedeeld op het plein. Dit heeft de aandacht van de politie. De politie heeft afgelopen half jaar wiedkwekerijen opgerold en drugshoreca aangepakt. Echter een horecagelegenheid is nog overgeslagen volgens de politie is het bij hen wel bekend maar is er te weinig capaciteit om deze gelegenheid op korte termijn aan te pakken.

Op het plein spelen Antilliaanse jongeren bijna elke avond van de week van 18.30 uur tot 21:00 uur een voetbalcompetitie. Van de 30 jongeren komen er slechts twee of drie uit de Tarwewijk. Er spelen veel jongeren van buiten Rotterdam mee. Het gaat om en verbazingwekkend hoog niveau voetbal. Er spelen zelfs betaalde amateurs uit de hoofdklasse van de KNVB mee. Om 18:30 uur wordt het plein overgenomen door de jongeren. Zonder bombarie maar met een dreigende uitstraling nemen zij het plein van de kinderen over. Dit kan niet, het is geen voetbalveld van Antilliaanse jongeren, uit niet alleen de regio maar zelfs uit Amsterdam, maar een plein waar kinderen en jongeren uit de buurt een terechte plek moeten hebben. Ook hier zal getracht worden het plein door collectief aanspreken ‘terug te veroveren’.

1.8 Wensen en knelpunten van kids met betrekking tot het plein

<p>Overgenomen uit: Dromen Verschoorkids Inleiding</p> <p>Eind vorig jaar bleek op de bijeenkomsten rondom de stadsetiquette dat er functionele kritiek bestond op de inrichting van het plein beschikking gesteld voor zal op termijn een hek basketbal- en voetbalveld.</p>	<p>Met uit de bovenbouw van de Openbare Basisschool de Globe afkomstige kinderen is een onderzoekje verricht. Wensen en knelpunten zijn geïnventariseerd. De kinderen hebben op een kaart van het Verschoorplein</p>	<p>Het rapportje Dromen Verschoorkids werd 22 april ingeleverd bij de deelgemeentelijke overheid en de ontwerper. Op 12 juli kwam de volgende voorlopige reactie. Er wordt €10.000,- kleiner speeltoestellen. En er geplaatst worden tussen</p>
---	--	---

1.9 Wensen en knelpunten van jongeren met betrekking tot het plein.

Het is zeker niet volledig gelukt om wensen van jongeren met betrekking tot het plein te inventariseren. Rondom clinics basketbal is een aantal malen met jongeren over het plein gesproken. De indruk bestaat dat er de belangrijkste wens bestaat uit een hek tussen voetbal- en basketbalveld.

1.10 Tot hoe laat mogen kinderen zich onrustig gedragen op het plein?

En andere kwesties die spelen rond kinderen op het plein

Al tijdens het animo-onderzoek bleek dat veel bewoners vooral ouders zich betrokken voelen bij het wel en wee van hun kinderen op het plein. Soms gaat het daarbij om het tot laat in de avond spelen op het plein. Kinderen van wie vriendjes en vriendinnetjes nog buiten spelen en daarom niet naar binnen willen of naar bed willen. Niet zelden klagen ouders ook over onhanteerbaarheid van hun kinderen. De opbouwwerker probeert regelmatig uit of de kinderen over wie de ouders zeggen dat ze niet luisteren ook naar hem niet luisteren. Dat blijkt nooit het geval, tot nu toe blijken alle kinderen ontvankelijk voor aanspreken door de opbouwwerker, die wel altijd heel helder maakt waarom hij iets vind. Kortom daar liggen ook kansen voor de stadsetiquette. Waarover mogen kinderen door andere volwassenen op worden aangesproken. Wat is de mores ten aanzien van kinderen op het plein? Ook wordt er door buren in het portiek geklaagd over geluidsoverlast door kinderen. Regelmäßig worden slaande ruzies van kinderen overgenomen door ouders. Dit ontspoorde gedrag grijpt diep in op het gevoel van kinderen!

Er heeft een bijeenkomst met ouders plaatsgevonden. De opkomst was erg laag, in september zal het opnieuw plaatsvinden. Dan gaan we de bijeenkomst organiseren op het plein zelf. De opkomst is dan gegarandeerd, nadeel is dat de regie van de bijeenkomst moeilijker zal zijn. Toch kan op het plein door de laagdrempeligheid van de bijeenkomst veel bereikt worden.

1.11 Spelregels tussen jongeren en kinderen.

Jongeren en kinderen concurrenren met betrekking tot het ruimtegebruik op het plein met elkaar.

1.12 Het tot aanvaardbare proporties terugbrengen van afval naast de containers. De omvang van de overlast en irritatie van dit afval lijkt een breekpunt te worden voor het succes van de etiquette.

Overgenomen uit brief aan het dagelijks bestuur van de deelgemeente.

Probleemstelling

In juni vorig jaar is gestart met het aanbrengen van ondergrondse containers in de Tarwewijk. Een groot probleem is dat de

In de containers kunnen geen 50 liter zakken als deze volledig vol zijn. Een 35 liter zak kan er altijd in. Echter in de omgeving van het Verschoorplein zijn er geen supermarkten die 35 liter zakken

Op deze aanvraag is nog niet gereageerd.

2. Sociaal-emotionele vaardigheden bij kinderen

onderwijssteam van de

In mei heeft het openbare basisschool de Globe in de Den Hertigstraat, samen met de opbouwwerker en de kinderwerker die verantwoordelijk is voor de begeleiding van de duimdropmedewerkers op het Verschoorplein, deelgenomen aan een training sociaal-emotionele vaardigheden bij kinderen. De driedaagse training werd onder verantwoordelijkheid van de GGD Rotterdam op buitengewoon inspirerende wijze gegeven door René Diekstra. In het schooljaar 2002-2003 zal dit programma levensvaardigheden deel gaan uitmaken van het onderwijsprogramma op de basisschool.

3. Inzet opbouwwerk

De opbouwwerker heeft fors ingezet op huisbezoeken en aanwezigheid op het plein. Daarmee werden meerdere zaken beoogd:

- Tonen van betrokkenheid en zicht vergroten op wat plaatsvindt op het plein.
- In gesprek raken en blijven met de mensen die met bijeenkomsten en vergaderingen niet bereikt worden, maar die wel veel gebruik maken van het plein.
- Inzicht verdiepen rond gedrag van kinderen en van hun ouders.

Daarmee wordt langzaam maar zeker meer handelingsperspectief ontwikkeld op de moeilijke situatie op het Verschoorplein.

Er zijn in de periode februari - mei veel besprekingen geweest met de bewonersgroep. Belangrijkst onderwerp was de programmering van het feest. In mei was het dan ook vervelend dat bleek dat er geen subsidie voor het programma ter beschikking werd gesteld. In mei en juni hebben bewoners met opbouwwerk op een viertal avonden en enkele middagen de belangstelling voor het diner op 22 juni geïnventariseerd.

Verder zijn alle onderwerpen borden, containers enz. regelmatig aan de orde geweest in de groep.

In de periode januari tot en met juni werd door het opbouwwerk 615 uur (23.65 uur gemiddeld per week) netto besteed aan de etiquette. Begroot was 22 uur bruto per week.

4. Conclusies

De opbouwwerkinzet moet worden gecontinueerd. Van overschakelen van een ontwikkelingsfase naar een onderhoudsfase kan nog geen sprake zijn.

Enkele redenen hiervoor zijn:

- Stadsetiquette op een plein is veel complexer dan in een straat. Het gaat hier om alle gebruikers van het plein dat zijn niet alleen de bewoners, maar ook kinderen uit de buurt en jongeren uit de omgeving.
- Op het Verschoorplein zijn mensen uit veel culturen woonachtig; dat maakt het lastig. Zeker als er mensen nogal wat mensen zijn die de Nederlandse taal niet machtig zijn. Het is echter niet onmogelijk hen bij de etiquette te betrekken het kost echter wel meer tijd.
- Stadsetiquette is een project wat ontwikkeld wordt er worden af toe missers gemaakt.
- In de voortgang zal meer aandacht moeten worden besteed aan de inspanning van overheidsdiensten. De samenwerking met de corporatie, het welzijnswerk en het onderwijs loopt echter voortreffelijk.
- Stadsetiquette is een proces; een gemaakte afspraak wordt niet zomaar succesvol uitgevoerd. In het leerproces om elkaar aan te spreken zitten voetangels en klemmen. Door overheid zullen de juiste voorwaarden moeten ontstaan om stadsetiquette een succes te laten worden. Maar ook aan de zijde van bewoners zijn collectieve gedragsveranderingen nodig. Dat is een proces van vallen en opstaan. Bewoners hebben nogal wat hobbels te nemen allereerst dienen culturele verschillen te worden overbrugd. Daarnaast moeten mensen strategischer en rationeler met hun emoties leren omgaan.

Voortgang en uren

Voor komend jaar is het belangrijk het project voort te zetten. In deze rapportage zijn deelprojecten beschreven een aantal zijn af, een aantal moet worden afgemaakt. Wat echter nog meer aandacht zal vragen is verdere uitbouw van de etiquette. Enerzijds zullen meer (omgangs)afspraken moeten worden gemaakt, anderzijds zal veel aandacht moeten worden ‘besteed aan het elkaar aanspreken’. Voldoende kritische massa is er nog niet. Dit is een kwestie van volhouden en anticiperen op tegenslag. Voor komend jaar is 20 uur in de week noodzakelijk!